

Рецензия

от доц. д-р Александър Василев Гьошев

АМТИИ „Проф. Асен Диамандиев“ – Пловдив

Факултет „Изобразителни изкуства“

Катедра „Дизайн“

Относно дисертационния труд

в област на висше образование Изкуствознание и изобразително изкуство

Професионално направление 8.2, Изобразително изкуство

на Сие Сяона

**„ПРОИЗХОД И ПРИЕМСТВЕНОСТ НА НЕЕЗИКОВИТЕ СИМВОЛИ:
ПРИЛОЖЕНИЕ НА ДРЕВНИ ТЕХНИКИ ЗА ТЕКСТИЛЕН ПЕЧАТ И БАГРЕНЕ
В БЪЛГАРИЯ И КИТАЙ“**

с научен ръководител доц. д-р Динка Жорова Якимова-Касабова

от АМТИИ „Проф. Асен Диамандиев“ – Пловдив

Сие Сяона е зачислена като редовна докторантка в професионално направление 8.2. Изобразително изкуство, докторска програма „Приложни, изящни изкуства и дизайн“, със заповед № РД-27-082 на Ректора на АМТИИ от 28.06.2023 г. Първоначалната тема на дисертационния ѝ труд е „Произход и приемственост на нееезиковите символи: Приложение на четири древни китайски багрилни техники в съвременното облекло“. В хода на научното проучване, по препоръка на научния ръководител и с решение на ФС при ФИИ на АМТИИ и последваща заповед № РД-27-100 на Ректора на АМТИИ от 25.06.2025 г., темата на разработката е променена и съгласувана с всички експертни и научни звена.

Докторантката е изпълнила минималните национални изисквания по чл. 26, ал. 2 и 3 от ЗРАСРБ, както и тези по чл. 24, ал. 1 от Правилника за прилагане на ЗРАСРБ за присъждане на образователната и научна степен „доктор“. Тя е покрила изцяло задълженията, заложи в индивидуалния ѝ план, като е положила успешно изпитите по задължителните и избираемите дисциплини, включително и тези за докторантските минимума.

Със заповед № РД-27-169 от 04.07.2026 г. на Ректора на АМТИИ „Проф. Асен Диамандиев“ – Пловдив Сие Сяона е отчислена с право на защита. След проведена вътрешна защита пред членовете на обучаващата катедра и последващо решение на Факултетния съвет на Факултет „Изобразителни изкуства“, докторантката е допусната до официална защита пред научно жури. В хода на цялостната процедура по докторантурата не са установени нарушения.

В статиите си „Анализ на символичните характеристики на китайските модели и декорации при восъчно багрене на тъкани с техника Батик“ и „Символно значение на животински декоративни елементи като част от китайското облекло, изработено в техника Батик“ докторантката Сие Сяона успешно изгражда методологически подход за изучаване на трансформативните символни процеси, свързани с традиционните древни китайски техники за текстилен печат и багрене. Важно е да се отбележи, че още в ранната си публикационна дейност тя проявява сериозно отношение към изясняването на научната методология. Впоследствие авторката успешно я интегрира и надгражда при оформянето на цялостния корпус на дисертационния си труд. Това е ясно видимо в уметелото съчетаване на богатия образен, документален и текстови изследователски материал.

Сие Сяона има дългогодишен преподавателски опит в Института по изкуства към Гуанджоуския университет по физическа култура в КНР. Паралелно с това тя развива активна изследователска дейност в областта на хуманитарните науки, като проучва традиционните китайски орнаменти и символи в областта на художествения дизайн и текстилните традиции. Този солиден практически и теоретичен опит обогатява научното ѝ изследване, като му придава висока приложна стойност. Дълбокото познаване на културното наследство ѝ позволява да анализира автентичните форми и техники със сериозна научна прецизност, като успешно пренася и интегрира този подход при проследяването на символните проявления и в различен културен контекст.

В дисертационния си труд, на базата на семиотичен анализ, Сие Сяона изследва трансформативните процеси в образните проявления на неезиковите символи, застъпени в традиционната китайска и българска текстилна традиция. Авторката успешно проследява връзката между динамичните процеси в развитието на символите и тяхното генеративно смислово обособяване като функциониращи символни системи. Темата притежава висока научна стойност, тъй като се фокусира върху сравнителния анализ на колективната памет и идентичност на две различни култури, като същевременно разкрива в дълбочина природата на символите и тяхното проявление в областта на художествения дизайн.

Добре написаният и детайлно структуриран научен труд се състои от увод, четири глави, заключение и 97 библиографски източника. Към него са приложени систематизирани таблици и изображения, които илюстрират анализирания материал и допринасят за пълнотата на изследването.

В уводната част Сие Сяона коректно изяснява предпоставките за провеждане на изследването. Тя прави паралел между актуалното състояние на проучванията в посочените от нея граници в Китай и България, като акцентира на обстоятелството, че в условията на глобализация връщането към корените на традиционните изкуства спомага за реактивирането на притегателната сила на символните проявления в съвременната култура и дизайн. Освен че уточнява методологията на научния процес, докторантката обръща специално внимание на развитието на т.нар. дизайнерска семантика, където материализирането на формата е структурно обвързано с развитието и проявлението на творческия език на семиологично ниво. В края на уводната част авторката подчертава, че в семиотиката орнаментът е носител на определено, целенасочено културно значение.

Във първа глава е направен опит да се проследят историческите предпоставки, свързани с развитието на някои традиционни текстилни техники и занаяти. Изграден е паралел между образно-символните проявления в облеклото на китайската народност Бай и българската традиционна носия. Коментирани са семантичните характеристики на орнаментите от двете култури, като е посочено, че въпреки различията в контекста, и двете орнаментални системи проявяват сходни стратегии при сблъсък с модерността. Според Сие Сяона тези стратегии се изразяват в запазване на основните традиционни значения, съчетани със символно опростяване, структурна реорганизация и

трансмедиялен превод, чрез които етническите орнаменти постигат обновяване и приемственост в съвременния контекст.

В втората глава от изследването, която намирам за изключително стойностна от теоретична гледна точка, Сие Сяона представя класификация на различните видове семиологични теории. Тя се опира на идеите и възгледите на тримата големи изследователи в областта на семиотиката – Ч. Пиърс, Ф. дьо Сосюр и Ч. Морис, като трасира важен преход между семантика и прагматика и допълнително аргументира рационалността и необходимостта от прилагането на семиотичния метод при изследването на етническите орнаментални мотиви.

В третата глава докторантката, опирайки се на твърдението, че в семиотиката изображението се разглежда не просто като визуален обект, а като носител на значение, прави синкретичен анализ на орнаментите и символите върху традиционното българско облекло. Коментирайки проявлението на растителни, зооморфни, геометрични и сакрални мотиви, Сие Сяона изяснява и диференцира амбивалентната типология на проявленията им в бродерията като символи-значения и символи-индикатори. Тя анализира символите в контекста на традиционната българска бродерия и на синтактично равнище, където повторението е проследено в различните си символно-интерпретативни проявления.

Авторката се спира обстойно и на орнаментите в традиционния китайски занаят за багрене чрез връзване „джаран“ при етноса Бай, като се фокусира върху три равнища – синтактична структура, семантично генериране и контекстуална стойност – с цел да разкрие тяхната вътрешна логика и културни функции като визуални знакови системи. Накрая докторантката заключава, че традиционните орнаменти не са статични съвкупности от изображения, а динамични знакови системи, които „функционират“ в конкретна среда, като значението им зависи от съвместното действие на формалната структура, начина на употреба и социалната практика.

В последната четвърта глава на дисертационния труд Сие Сяона представя своите изследвания в посока навлизането на традиционните мотиви в контекста на съвременния дизайн на облекло. Основният фокус е поставен върху непрекъснатостта на символното значение, операционалната възможност за формална трансформация и необходимостта от реконструкция на контекста.

ЗАКЛЮЧЕНИЕ:

След като се запознах с дисертационния труд на Сие Сяона, считам, че изследването е значимо и има безспорен приносен характер. То допринася не само за интегрирането на символното познание в теоретична рамка, която проследява прехода на традиционните мотиви от историко-културни знаци към съвременния визуален и дизайнерски език, но и за изясняването на динамичния механизъм за генериране на смисъл при традиционните орнаменти като „функциониращи символни системи“ и носители на колективна памет в България и Китай.

В този смисъл трудът има съществен принос за образованието в областта на художествения дизайн, тъй като убедително разкрива връзките между динамичните процеси, свързани със семантичната природа на образните проявления на символите в художествените занаяти, и успешното им интегриране от традиционната култура към съвременния дизайн.

Представените материали по защитата на дисертационния труд са в пълно съответствие със Закона за развитието на академичния състав в Република България (ЗРАСРБ), Правилника за неговото прилагане, както и с вътрешния Правилник на Академията за музикално, танцово и изобразително изкуство „Проф. Асен Диамандиев“ – Пловдив.

Въз основа на гореизложеното давам своята **ПОЛОЖИТЕЛНА ОЦЕНКА** и убедено препоръчвам на уважаемото Научно жури да присъди образователната и научна степен „**ДОКТОР**“ на **Сие Сяона** в професионално направление 8.2. *Изобразително изкуство.*“

12 септември 2026 г.

доц. д-р Александър Василев Гьошев